

Memo

Kleine marterachtigen

Per 1 januari 2024 geldt in Fryslân een vergunningplicht voor kleine marterachtigen, de bunzing, hermelijn en wezel. Het gaat namelijk niet goed met deze soorten (ze staan op de rode lijst). Voor het verkrijgen van een vergunning voor kleine marterachtigen moet er aan een wettelijke verplichting worden voldaan, waarbij onderstaande punten goed onderbouwd en gewaarborgd zijn:

1. Alternatievenafweging: er is gekozen voor de meest optimale locatie, werkwijze en inspanning om nieuw leefgebied te realiseren;
2. Er is een wettelijk belang op basis waarvan een vergunning kan worden afgegeven;
3. De activiteit doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de betrokken soorten.

Om handvatten te bieden bij de vergunningverlening heeft provincie Fryslân [de Handreiking Kleine Marterachtigen | Fryslan](#) opgesteld. De handreiking geeft concrete informatie over het uitvoeren van een habitatbeoordeling, het opzetten van een nader onderzoek en de kaders van een mitigatieplan.

Wanneer de Handreiking Kleine Marterachtigen wordt gevolgd zal leefgebied dat door de werkzaamheden verdwijnt, gemitigeerd- en gecompenseerd moeten worden.

Dat kan door:

- het verloren leefgebied één op één te compenseren, en/of;
- een kwalitatieve verbetering te realiseren in bestaand leefgebied.

Hieronder zijn de kaders die provincie Fryslân hieraan stelt verder uitgewerkt, waarbij het Kennisdocument Kleine Marterachtigen van BIJ12 (2024) als leidraad is genomen. De mogelijkheden van mitigatie verschillen per type werkzaamheden en - leefgebied. De leefgebieden van kleine marterachtigen waar voornamelijk werkzaamheden worden uitgevoerd zijn agrarische graslanden, verruigd en/of braakliggend terrein en bosschages. In deze memo is voor deze leefgebieden verder uitgewerkt waar kwaliteitsverbetering toegepast kan worden en waar één op één gecompenseerd moet worden.

Voorliggend memo is voornamelijk gericht op de woningbouw, maar kan ook in andere context worden toegepast.

Intensief beheerd agrarisch grasland

Onder deze categorie vallen agrarische graslanden die (vrij) intensief in gebruik zijn. Deze graslanden zijn geen optimaal leefgebied voor kleine marterachtigen, maar bieden leefgebied voor de prooidieren van de wezel, bunzing en hermelijn. De graslanden hebben daardoor een functie als foerageergebied voor deze soorten. Afhankelijk van de ligging en inrichting kunnen de randen een verbindende functie hebben en mogelijk geschikt zijn als verblijfplaats. Bij het compenseren van dit leefgebied moeten deze functies teruggebracht worden. Aanwezige verbindingen moeten behouden blijven en er zal alternatief foerageergebied moeten worden aangeboden.

Voor de compensatie kan gedacht worden aan het realiseren van een groenstrook aan de rand van het perceel. De groenstrook kan bestaan uit (een combinatie van) ruigte, struikgewas of het aanbrengen van ondergroei in een bestaande singel. De strook moet een verbinding en/of versterking vormen tussen de geschikte leefgebieden in de omgeving. In de strook moet voldoende begroeiing aanwezig zijn om dekking te bieden en om prooidieren van de kleine marterachtigen aan te trekken. De groenstrook heeft een breedte van minimaal drie meter. Bij voorkeur wordt een bufferzone van vijf meter gehanteerd tussen eventuele verstoring en de groenstrook.

Voor de instandhouding van het nieuwe leefgebied is passend beheer nodig. Dit beheer dient te worden vastgesteld in een beheerplan welke onderdeel uitmaakt van de vergunningaanvraag.

Extensief beheerd agrarisch grasland

Extensief beheerd en/of kruidenrijk grasland kenmerkt zich door een hoge biodiversiteit en een relatief lage productie. Dergelijke graslanden trekken veel prooidieren van de kleine marterachtigen aan en bieden gedurende het jaar voldoende dekking om te foerageren en zich tussen leefgebieden te verplaatsen. Dit type leefgebied is daarmee optimaal foerageergebied en een belangrijk verbindingsselement.

Voor de compensatie kan gedacht worden aan het realiseren van een groenstrook aan de rand van het perceel. De groenstrook kan bestaan uit (een combinatie van) ruigte, struikgewas of het aanbrengen van ondergroei in een bestaande singel. De strook moet een verbinding en/of versterking vormen tussen de geschikte leefgebieden in de omgeving. In de strook moet voldoende begroeiing aanwezig zijn om dekking te bieden en om prooidieren van de kleine marterachtigen aan te trekken. De groenstrook heeft een breedte van minimaal drie meter. Bij voorkeur wordt een bufferzone van vijf meter gehanteerd tussen eventuele verstoring en de groenstrook.

Om het foerageergebied verder te versterken worden aanvullende maatregelen gevraagd die de voedselbeschikbaarheid verhogen. Hierbij kan gedacht worden aan het aanleggen van kruidenrijk grasland, natuurvriendelijke oevers, een kleinschalige poel of het aanbrengen van marterhopen.

Voor de instandhouding van het nieuwe leefgebied is passend beheer nodig. Dit beheer dient te worden vastgesteld in een beheerplan welke onderdeel uitmaakt van de vergunningaanvraag.

Verruigd en/of braakliggend terrein

Bij dit leefgebied gaat het om percelen die extensief in gebruik zijn en waarbij minimaal 75% uit ruige begroeiing bestaat. Deze percelen bieden naast voedsel ook schuilmogelijkheden. Dergelijke percelen zijn erg waardevol omdat ze voedsel, verblijfplaatsen en verbindingen herbergen.

Om de waarde van dergelijke percelen in te kunnen inschatten is het van belang na te gaan hoe lang dit type leefgebied al aanwezig is en op welke manier dit deel uitmaakt van het functioneel leefgebied in de omgeving. Daarnaast is ook van belang welk bestemmingsplan op de locatie geldt en of eventueel beheer is toegepast.

Voor dergelijke percelen wordt in beginsel een één op één compensatie van leefgebied gevraagd. Bij verlies van dit leefgebied dienen alle functies voor de kleine marterachtigen te worden teruggebracht. Voor het creëren van dit nieuwe leefgebied verwijzen wij naar onze Handreiking Kleine Marterachtigen.

In sommige gevallen kan, in afstemming met het bevoegd gezag, worden afgeweken van een één op één compensatie en kan worden ingezet op kwalitatieve verbetering van het leefgebied. Dergelijke gevallen betreffen altijd maatwerk en kunnen niet op voorhand worden vastgesteld. Afwijken kan alleen wanneer ecologisch wordt onderbouwd dat met de voorgestelde maatregelen het functioneel leefgebied van de soorten voldoende kan worden teruggebracht en daarmee de staat van instandhouding van de soorten geborgd blijft.

Bosschages en houtopstanden

Het komt vaak voor dat bij een planvoornemen een (deel van) houtopstand of een bosschage verwijderd moet worden. Deze zijn voor de marterachtigen van belang voor hun verbindende functie, foerageergebied en ook als verblijfplaats.

In dergelijke gevallen dient één op één gecompenseerd te worden door een alternatieve houtopstand of bosschage te realiseren binnen het aanwezige leefgebied van de kleine marterachtigen op die locaties. Deze nieuwe houtopstand sluit veelal ook aan bij een mogelijke herplantplicht vanuit de Omgevingswet. In de compensatie voor houtopstanden (herplantplicht) kunnen eveneens maatregelen ten behoeve van kleine marterachtigen worden verwerkt. Denk hierbij aan het aanleggen van ondergroei of een overgangszone tussen houtopstand en open landschap.

In sommige gevallen is het niet mogelijk om de houtopstand of bosschages terug te brengen. In dat geval kan, in

afstemming met het bevoegd gezag, ook voor een ander type compensatie worden gekozen, zoals het aanleggen van een nieuw leefgebied met ruigtes en/of begroeiing. Het nieuwe leefgebied dient dezelfde functies te vervullen als de houtopstand of bosschages en moet in verbinding staan met bestaand leefgebied van de kleine marterachtigen. Het leefgebied dient een breedte van minimaal drie meter te hebben en heeft bij voorkeur een bufferzone van vijf meter tot eventuele verstoring.

Om de kwaliteit van het leefgebied verder te versterken worden aanvullende maatregelen gevraagd. Hierbij kan gedacht worden aan het aanleggen van marterhopen, takkenhopen, steenhopen en takkenrillen eventueel in combinatie met marterkasten.

Voor de instandhouding van het nieuwe leefgebied is passend beheer nodig. Dit beheer dient te worden vastgesteld in een beheerplan welke onderdeel uitmaakt van de vergunning-aanvraag.

Maatwerk

Deze memo bevat handvaten voor het inrichten van maatregelen bij verschillende soorten leefgebied. Daarbij moet altijd rekening gehouden worden met het feit dat elk plangebied uniek is en dat de benodigde maatregelen en de effectiviteit hiervan per geval verschillen. Een ecologisch ter zake kundige kan op basis van ecologische onderbouwing bepalen welke maatregelen toereikend zijn.